

Česká a světová literatura do poloviny 19. století

Mgr. Olga Chudobová

**Gymnázium, SOŠ a VOŠ
Ledeč nad Sázavou**

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Jan Amos Komenský

VY_32_INOVACE_06_1_02_CJ

**Gymnázium, SOŠ a VOŠ
Ledeč nad Sázavou**

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

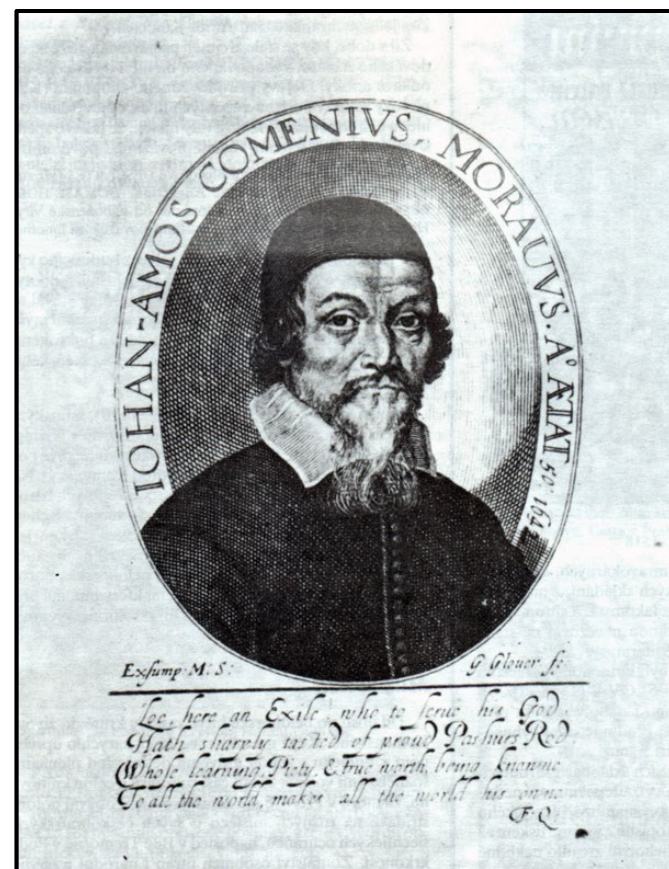

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Životopisné údaje a charakteristika autora

- český myslitel, filosof a spisovatel
- pedagog, autor mnoha spisů z tohoto oboru
- poslední biskup Jednoty bratrské
- zabýval se teorií výchovy, didaktikou
- od roku 1628 působit v exilu
- pohřben v kostele v Naardenu

Zajímavosti

- jeho ideálem byla pansofie (vševěda), objímající veškeré tehdejší vědění
- místo jeho narození není známo, uvádějí se tři možná: Uherský Brod, Nivnice, nebo Komňa
- studoval na vysokých školách v Herbornu a v Heidelbergu
- při požáru Lešna přišel téměř o všechn majetek i cenné rukopisy
- kladl důraz na význam kázně
- odmítal tělesné tresty za neznalost
- za porušení kázně je v určitých případech připouštěl

Díla

- Kšaft umírající matky Jednoty bratrské - postava matky je symbolem Jednoty bratrské, která je odsouzena k zániku, (*kšaft* = *závěť*)
- Velká didaktika – spis o vyučovacích metodách.
- Informatorium školy mateřské – rady matkám k výchově dětí před školou.
- Dvěře jazyků odevřené – latinsky, pojednání o důležitosti jazyků a jak se jim učit.
- Svět v obrazech – učebnice latiny, později i jiných jazyků.

Labyrint světa a ráj srdce

- zkoumání, co je smyslem lidského života
- svět je zobrazen alegoricky jako město, které připomíná labyrint
- poutníka provází:
 - Všezvěd Všudybud, ztělesnění lidské zvědavosti
 - Mámení, symbol myšlenkové pohodlnosti a spoléhání na pouhé domněnky a klam
- poutník hledá, jaké povolání a místo ve světě si má vybrat
- konstatování, že vše v tomto světě je marné
- řešení nachází v obrácení se do vlastního srdce, kde nachází Boha
- vytríbený a bohatý jazyk, využívání zvukomalby a synonym

Ukázka

I přistoupím blíž a nahlédnu některým do těch cedulek a vidím, že tento vytáhl: *Panuj*, jiný: *Služ*; tento: *Rozkazuj*, jiný: *Poslouchej*; tento: *Piš*, jiný: *Oř*; tento: *Uč se*, jiný: *Kopej*; tento: *Sud'*, jiný: *Bojuj* etc. I divím se, co to jest. Všezevď mi dí: „Tu se povolání a práce rozdělují, k čemu se kdo v světě potřebovati dáti má. Ten pak zprávně nad losy slove *Osud*, od něhož každý do světa vcházející instrukcí tím způsobem vzíti musí.“

Otázky a úkoly I

- V čem je alegoričnost tohoto díla?
- Kdo je vypravěčem příběhu? Kdo ho provází středověkým městem?
- Co představují postavy Všeživ Všeudybud a Mámení?
- Co vidí poutník přes brýle, které dostal od svého průvodce?
- Co má za úkol stařec, který sedí u brány do města?
- Co představují ulice, kterými poutník prochází?

Otázky a úkoly II

- Co kritizuje J.A. Komenský tím, že lidé všech stavů konají nesmyslnou práci?
 - jak je zobrazen stav manželství
 - jak pracují řemeslníci
 - jak se vrchnost dostala na svá vysoká místa
 - jaké zkoušky skládali učenci
 - jak jsou zobrazeni vojáci
- Jak vypadá cesta ke hradu Štěstí a kdo do něho umožňuje přístup?
- Jak je zobrazen hrad Moudrosti? Vysvětli, co znamená, když poutník zjišťuje, že Moudrost je Marnost.
- Příběh je rozdělen do dvou částí. Popiš druhou část – Ráj srdce. Co Ježíš radí poutníkovi?
- Jaký je jazyk díla? V čem je jeho archaičnost, metaforika, jaký je slovosled?

Použitá literatura

- J.A.Komenský: Labyrint světa a ráj srdce, Státní pedagogické nakladatelství v Praze, publikace č. 51-19-09, Edice Mimočítanková četba, odpovědný redaktor Dr. Bohumil Balajka, vydání první, 1955.
- M. Rozenzweig, b. Balajka: Komentář k Labyrintu světa a ráji srdce, Státní pedagogické nakladatelství, n.p., v Praze, publikace č. 61-29-09, edice Mimočítanková četba, odpovědný redaktor Dr. Miloslav Churavý.

Poznámky